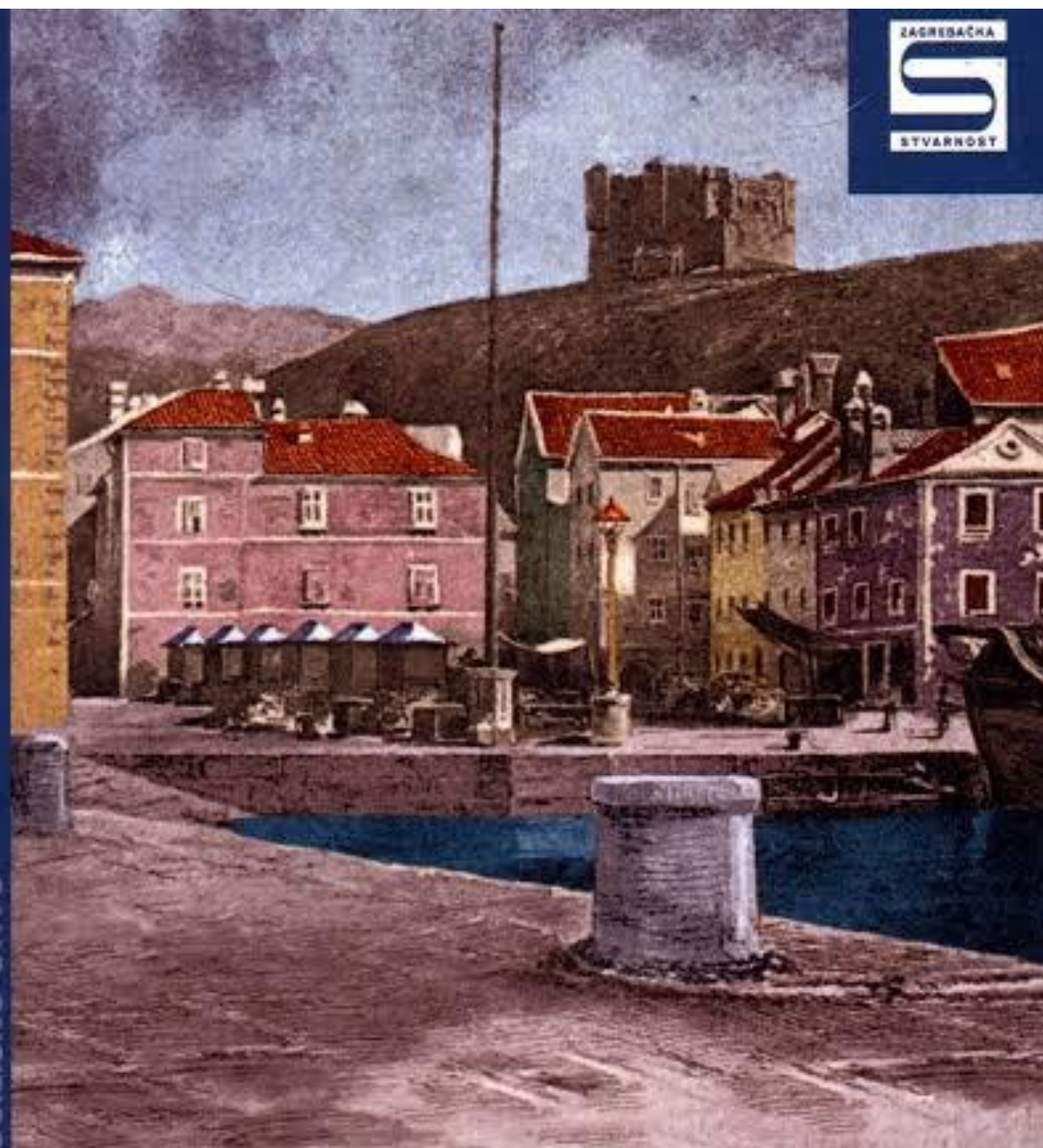

Vjenceslav Novak

POSLEDNJI STIPANČIĆI

Posljednji Stipančići

Vjenceslav Novak

Književna vrsta: Roman

Vrijeme radnje: Prva polovica 19. stoljeća.

Mjesto radnje: Grad Senj, djelomično Beč, Zagreb i Mađarska.

Ideja djela:

- Roditelji trebaju jednako voljeti svu svoju djecu.
- Ponos, tvrdoglavost i loše odluke mogu uništiti obitelj.
- Ljubav bez poštenja donosi nesreću.
- Bogatstvo i ugled nisu važniji od obitelji i međusobne ljubavi.

PRVO POGLAVLJE

Radnja se događa 1834. godine u Senju.

U maloj i staroj kući žive majka Valpurga Stipančić i njezina kći Lucija.

Valpurga je udovica. Ima četrdeset i šest godina. Lucija ima dvadeset i dvije godine, ali izgleda mnogo mlađe. Vrlo je mršava, blijeda i teško bolesna. Gotovo cijele dane provodi sjedeći u starom naslonjaču.

Majka je jako voli i stalno brine za nju. Boji se da će joj hladan zrak pogoršati bolest. Zato su prozori uvijek zatvoreni, a u sobi je vrlo toplo. Valpurga pali borovicu i stavlja ocat na peć jer vjeruje da će to pomoći Lucijinu zdravlju. Ne sluša liječnika koji je rekao da sobu treba provjetravati.

Luciji je teško živjeti u zatvorenoj sobi. Već gotovo dvije godine nije izlazila iz kuće. Željela bi otvoriti prozor, vidjeti ljude i saznati što se događa u gradu, ali majka joj to ne dopušta.

Ponekad Lucija postane tužna i ljuta. Ima osjećaj da je zarobljena i da joj život prolazi u toj maloj sobi. Ipak, zbog ljubavi prema majci pokušava se smiriti i moli se pred raspelom.

U kuću dolazi njihova poslužavka Gertruda. Ona često donosi vijesti iz grada. Kaže da je vani jaka bura i da se na moru gotovo dogodila velika nesreća. Jedan je brod bio u opasnosti, ali su ga ljudi uspjeli spasiti.

Gertruda ispriča i druge vijesti. Kaže da se jedan stariji čovjek ženi vrlo mladom djevojkom, da je pronađen smrznuti dječak kojeg je maćeha otjerala od kuće, da će graditi novi kameni most i da je jedan otac prijavio vlastitog sina jer ga je pretukao zbog novca. Lucija pažljivo sluša sve što Gertruda govori jer tako saznaje što se događa izvan kuće.

Te večeri dolazi poštar Marko. Donosi Luciji pismo. Ona se jako razveseli jer ga je dugo čekala.

Pismo je poslao Alfred, mladić kojeg Lucija voli. Nakon što ga pročita, postane sretna i poljubi pismo. Majka primijeti koliko je Lucija sretna, ali kada ostane sama, počne plakati. Boji se za kćerinu budućnost i tiho govori:

– „Bože, što će iz ovoga biti?“

Kasnije Lucija uzme Alfredovu sliku. Gleda je i razgovara kao da je Alfred pokraj nje.

Kaže da se osjeća kao zatvorenica. Želi otići iz kuće, ozdraviti i živjeti slobodno. Pita se voli li je Alfred doista jer već dvije godine nije došao k njoj. Ne može razumjeti zašto samo šalje pisma.

Za to vrijeme Valpurga priprema večeru. Jede vrlo skromno jer su osiromašili, ali to skriva od Lucije. Još jednu veliku tajnu skriva od svoje kćeri.

Pisma koja Lucija prima nisu Alfredova. Piše ih netko drugi prema dogovoru s Valpurgom, kako bi Lucija vjerovala da je Alfred još uvijek voli. Valpurga se boji da bi istina potpuno slomila njezinu bolesnu kćer.

Kada Valpurga pozove Luciju na večeru, Lucija ponovno izgubi strpljenje. Kaže da je nesretna, da se guši u toj kući i da više ne vjeruje nikome. Misli da će umrijeti i optužuje majku da ju je zatvorila u kuću i tako joj uništila život.

Valpurga plače i pokušava je utješiti. Govori joj da će biti bolje i da će Alfred jednoga dana doći.

Nakon nekog vremena Lucija se smiri. Ispriča se majci što ju je povrijedila i zamoli je za oprost.

Majka joj sve oprost i kaže da je i Bog već oprostio.

Na kraju Lucija pristane večerati, iako kaže da jede samo zato da razveseli svoju majku.

DRUGO POGLAVLJE

Nakon večere Lucija zaspi na starom kauču. Majka Valpurga tiho posprema sobu i nekoliko puta provjerava spava li njezina kći mirno. Želi biti uz nju ako joj nešto zatreba.

Valpurga je i sama bolesna. Ima problema sa srcem, ali svoju bolest skriva od Lucije. Boji se da bi se kći još više uzrujala kada bi saznala koliko je majka slaba.

Dok sjedi u naslonjaču i plete, Valpurga zaspi. Iznenada se probudi iz ružnog sna i glasno vikne. Lucija se odmah probudi i zabrinuto upita majku što se dogodilo.

Valpurga joj kaže da je sanjala pokojnog biskupa Čolića i da ju je san prestrašio. Zatim pita Luciju želi li otići u krevet, ali Lucija kaže da više nije pospana. Zato obje ostanu budne i razgovaraju.

Lucija zamoli majku da joj priča o njihovoj obitelji i starom Senju.

Valpurga govori da su nekada obitelji Domazetović i Stipančić bile bogate i ugledne. Kaže da su njihovi preci bili hrabri ljudi koji su sudjelovali u ratovima i trgovinom stekli veliko bogatstvo. Prisjeća se vremena kada su plemićke obitelji živjele u blagostanju i kada su u gradu bile vrlo cijenjene.

Zatim počne pričati o biskupu Jurju Vuku Čoliću.

Kaže da je bio vrlo učen, pobožan i pošten čovjek. Ljudi u Senju poštovali su ga jer je pomagao siromašnima, gradio crkve i brinuo se za grad.

Međutim, neke ugledne obitelji nisu ga voljele. Među njima su bili Domazetovići, Daničići i Homolići. Između tih obitelji i biskupa već je dugo postojala mržnja.

Valpurga zatim ispriča jednu poznatu priču.

Protivnici su proširili glasinu da je biskup zaljubljen u mladu djevojku iz obitelji Homolić. Zbog toga su ga prijavili papi u Rim.

Prije odlaska u Rim biskup je služio svetu misu. Pred okupljenim ljudima rekao je da nije učinio ništa loše i da oprašta svima koji su ga lažno optužili.

Narod je povjerovao njegovim riječima i mnogi su plakali tijekom mise.

Nakon toga biskup je otišao u Rim i uspio dokazati da je nevin.

Kad se vratio, donio je u Senj svete moći koje je dobio od pape. Valpurga kaže da su ljudi vjerovali kako je Bog kaznio jednoga od biskupovih neprijatelja koji mu se rugao. Njegov se brod razbio o stijene i potonuo. Zbog toga su mnogi govorili da je to bila Božja kazna.

Lucija pažljivo sluša majčine priče i želi čuti još, ali već je kasno.

Valpurga kaže da je vrijeme za spavanje i pomogne Luciji otići u krevet. Lucija je poslušna i obje se pripremaju za noć.

TREĆE POGLAVLJE

Te noći Valpurga ne može spavati. Muči je srce, a još više briga za Luciju.

Lucija spava, ali teško diše. Jako se znoji i tiho stenje. Valpurga joj briše znoj s čela i moli se da joj bude bolje.

Pokraj Lucijina uzglavlja leži pismo za koje Lucija vjeruje da ga je napisao Alfred. Valpurga ga pogleda i ponovno osjeti veliku tugu. Zna da Lucija ne zna istinu. Boji se dana kada će kći saznati da Alfred ta pisma nije slao.

Dok vani puše jaka bura, Valpurga razmišlja o svojoj prošlosti. Prisjeća se sretnih dana i shvaća koliko se njezin život promijenio.

Nakon toga pripovjedač počinje pričati o obitelji Stipančić i događajima koji su se zbili mnogo godina prije.

Ante Stipančić bio je posljednji muški član svoje stare i ugledne obitelji. Njegov otac Pavao bio je bogat trgovac i brodovlasnik. Imao je nekoliko brodova koji su plovili mnogim europskim zemljama.

Pavao je želio da njegov sin postane vojnik jer je smatrao da je vojni poziv vrlo ugledan. Ante je zato otišao u vojsku i postao časnik. Međutim, nije bio zadovoljan tim životom pa je napustio vojsku i nakon nekoliko godina vratio se u Senj.

U Senju je upoznao mladu Valpurgu Domazetović. Bila je vrlo lijepa, ali još mlada i neiskusna. Nije se udala iz ljubavi, nego zato što je vjerovala da će uz Antu imati siguran i miran život.

Valpurgini roditelji bili su zadovoljni tim brakom jer je Ante bio bogat i ugledan čovjek, a njihova je obitelj tada već osiromašila.

Nakon vjenčanja Ante je želio da Valpurga bude samo uz njega. Nije volio da sama odlazi među ljude i nastojao je odlučivati o svemu u njezinu životu.

Valpurga je bila poslušna i dobra. Vjerovala je da njezin muž uvijek zna što je najbolje. Kasnije se potpuno posvetila svojoj djeci i obitelji.

Godine 1806. rodio im se sin Juraj. Ante je odlučio organizirati veliko slavlje za njegovo krštenje. Pozvao je mnogo uglednih gostiju i potrošio mnogo novca kako bi svi vidjeli koliko je njegova obitelj važna i bogata.

Na slavlje su došli plemići, časnici, svećenici i mnogi drugi ugledni ljudi iz Senja. Sve je bilo raskošno pripremljeno, a građani su se okupili kako bi promatrali svečanost.

Kasnije je na slavlje stigla i mlada Valpurga. Bila je lijepo odjevena i svi su joj se divili.

U tom trenutku dogodilo se nešto neočekivano.

Pijani časnik Winter prišao je Valpurgi, kleknuo pred nju i počeo joj izjavljivati ljubav.

Valpurga se jako uplašila i nije znala što učiniti.

Ante Stipančić odmah je potrčao prema Winteru s mačem u ruci. U ljutnji ga je ranio po čelu.

Kad je Valpurga vidjela krv i svađu, od šoka se onesvijestila.

Među gostima je nastala velika zbrka. Neki su branili Wintera, a neki Antu. Mnogi su izgubili volju za slavlje i počeli odlaziti kućama.

Ante je bio vrlo ponižen. Smatrao je da je time osramoćen pred cijelim gradom. Bio je ljut i na Wintera i na cijeli događaj.

Velika proslava, koju je dugo pripremao i u koju je uložio mnogo novca, završila je svađom i razočaranjem.

Prije zalaska sunca gotovo svi gosti otišli su svojim kućama, a slavlje je završilo mnogo tužnije nego što je Ante očekivao.

ČETVRTO POGLAVLJE

Nakon događaja na Jurjevu krštenju časnik Winter otišao je iz Senja. Zato nije došlo do dvoboja između njega i Ante Stipančića.

Ipak, cijeli je događaj imao loše posljedice za Antu. O tome nije govorio svojoj ženi Valpurgi jer je smatrao da žene ne trebaju znati za muške poslove.

Nekoliko godina poslije Ante je otputovao u Trst zbog posla. Dok ga nije bilo kod kuće, Valpurga je prvi put otvorila njegov stol i počela čitati njegove papire.

Pronašla je različite spise i molbe koje je Ante pisao vlastima. Iz njih je saznala da je u prošlosti želio postati gradonačelnik Senja. Kako bi dobio tu dužnost, pisao je protiv svojega rođaka Jurja Domazetovića i optuživao ga da nije odan vlasti.

U drugim je papirima pročitala da je Ante kasnije želio postati gradski sudac. U tim je spisima pisao kako je njegova obitelj oduvijek bila vjerna austrijskom caru i kako je pomagao vlastima.

Valpurga je bila iznenađena. Nije razumjela zašto njezin muž piše loše stvari o drugim ljudima i zašto se toliko bori za položaje i ugled. Ipak, vjerovala je da on sigurno zna više od nje i nije ga osuđivala.

Zatim je pronšla još jedan veliki svežanj papira. Na njemu je pisalo da je namijenjen njihovom sinu Jurju kako bi jednoga dana saznao što se dogodilo njegovu ocu.

Valpurga je počela čitati i ubrzo shvatila da se u tim papirima opisuje događaj s Jurjeva krštenja.

Ante je sinu napisao da njihova obitelj potječe od starih i uglednih ljudi. Govorio je da Juraj mora sačuvati čast obitelji i postati važan čovjek.

Zatim je opisao veliko slavlje koje je priredio za Jurjevo krštenje. Napisao je da je želio pokazati svima koliko je njegova obitelj bogata i ugledna.

Nakon toga opisao je događaj s pijanim časnikom Winterom. Smatrao je da su ga nakon toga drugi građani nepravedno napali i ponizili.

Posebno je bio ljut na neke ugledne senjske obitelji. Pisao je da ih mrzi i želio je da i njegov sin jednoga dana osjeća isto prema njima.

Valpurga je zatim pročitala kako je sud odlučio da je Ante prekršio pravila.

Nije smio nositi odjeću i mač koji su bili dopušteni samo plemićima. Zbog toga je morao predati mač, više nije smio nositi plemićku odjeću i morao je platiti veliku novčanu kaznu.

Na kraju je Ante sinu napisao da nikada ne vjeruje ljudima iz svojega grada jer je smatrao da su mu nanijeli veliku nepravdu.

Kad je pročitala sve papire, Valpurga ih je pažljivo vratila na njihovo mjesto. Nije mogla razumjeti toliku mržnju koju je njezin muž osjećao prema drugim ljudima, ali o tome nikome nije govorila.

PETO POGLAVLJE

Pripovjedač opisuje kuću obitelji Stipančić u Senju.

To je velika, stara kuća puna teškog namještaja i starih slika. U kući je uvijek mirno i tiho. Malo ljudi dolazi u posjet, a obitelj živi povučeno. Samo subotom dolaze prosjaci kojima ukućani dijele milostinju.

Valpurga živi mirnim životom. Najviše vremena provodi u kući sa svojom djecom i služavkama.

Lucija je kao djevojčica bila vesela i razigrana. Voljela je gledati drugu djecu kako se igraju na ulici i željela se igrati s njima. Međutim, otac Ante nije joj dopuštao izlaziti iz kuće jer je smatrao da se djeca iz uglednih obitelji ne trebaju družiti s običnom gradskom djecom.

Ante je mnogo više pažnje posvećivao sinu Jurju nego Luciji.

Svakoga dana vodio je Jurja u šetnju i učio ga raznim stvarima. Valpurga i Lucija za to vrijeme ostajale su kod kuće.

Valpurga je primjećivala da muž više voli sina, ali to nije pokazivala.

Juraj je bio vrlo pametan dječak. Već kao mali znao je čitati, pisati i računati. Učio je zemljopis, povijest, matematiku i strane jezike.

Kasnije ga je podučavao i pater Bonaventura. Juraj je brzo učio i uvijek davao točne odgovore. Ante je bio vrlo ponosan na njega i vjerovao je da će jednoga dana postati važan i uspješan čovjek.

Za vrijeme objeda Ante je često ispitivao Jurja ono što je učio. Postavljao mu je pitanja iz različitih predmeta, a Juraj je gotovo uvijek znao točne odgovore.

Kad bi Juraj dobro odgovorio, Ante bi ga pohvalio. Valpurga je sve to promatrala i bila sretna zbog sinova uspjeha.

Lucija je tek sa šest godina smjela sjediti za obiteljskim stolom.

Bilo ju je strah oca jer je uvijek bio ozbiljan i strog. Za stolom se gotovo nije razgovaralo. Otac je ispitivao samo Jurja, a Lucija se osjećala neugodno. Zato je nakon prvog zajedničkog objeda ponovno radije jela u kuhinji sa služavkom Veronikom.

Tek nakon nekog vremena naviknula se sjediti za stolom s obitelji.

Juraj je rastao i postajao sve uspješniji u učenju.

Jednoga dana riješio je težak matematički zadatak koji nije uspio riješiti ni njegov učitelj. Ante je bio oduševljen i rekao je Valpurgi da učini sve kako bi Juraj završio školovanje jer vjeruje da ga čeka velika budućnost.

Kad je imao šesnaest godina, Juraj je završio školovanje s odličnim uspjehom.

Ante je odlučio poslati ga na studij prava u Beč. Prije odlaska često mu je davao savjete. Govorio mu je da bude ozbiljan, da pažljivo bira prijatelje i da uvijek čuva ugled svoje obitelji.

Na dan odlaska Valpurga nije mogla sakriti tugu. Plakala je jer se teško rastajala od sina.

Dala mu je blagoslovljeni križić i zamolila ga da ga uvijek nosi sa sobom kako bi ga čuvao od zla.

Ante nije vjerovao da je to potrebno, ali nije želio ulaziti u raspravu.

Kad je kočija stigla pred kuću, Juraj se oprostio s roditeljima i krenuo na put u Beč. Valpurga ga je kroz suze molila da im često piše pisma.

ŠESTO POGLAVLJE

Nakon što je Juraj otišao na studij u Beč, Ante Stipančić postao je još povučeniji.

Većinu vremena provodio je sam u svojoj sobi. Rijetko je izlazio iz kuće i često je razmišljao o sinu.

Kad bi stiglo Jurjevo pismo, Ante bi bio vrlo sretan. Pisma je prvo čitao sam, a zatim bi za vrijeme objeda ispričao Valpurgi i Luciji što je Juraj napisao. Govorio je da Juraj dobro uči, upoznaje važne ljude i da ga čeka velika budućnost.

Juraj je u pismima pisao o predavanjima na sveučilištu, umjetnosti, kazalištu, glazbi i poznatim ljudima koje je upoznao u Beču.

Ante je bio ponosan jer je smatrao da se njegov sin dobro snalazi među uglednim ljudima i da je sposobniji od mnogih drugih mladića iz Senja.

Valpurga je uvijek pitala piše li Juraj nešto o obitelji i želi li doći kući.

Ante je odgovorio da Juraj šalje pozdrave, ali da je bolje da ostane u Beču. Smatrao je da u Senju nema dovoljno obrazovanih ljudi s kojima bi se Juraj mogao družiti.

Za to vrijeme Lucija je odrastala uz majku.

Otac joj nije posvećivao mnogo pažnje. Smatrao je da djevojka treba biti dobra domaćica i vjerna supruga te da joj nije potrebno veliko obrazovanje.

Ipak, odlučio je da Lucija mora naučiti njemački i talijanski jezik kako bi se mogla ponašati u uglednom društvu. Zabranio joj je čitanje ljubavnih romana jer je mislio da mogu loše utjecati na mlade djevojke.

Valpurga nije poslušala tu zabranu.

Potajno je dopuštala Luciji da čita romane koje je Ante imao u kući. Lucija ih je rado čitala i uživala u njima.

Godine su prolazile, a Juraj nije dolazio kući ni za praznike.

Ante je govorio da treba ostati u Beču i potpuno se posvetiti učenju. Juraj je nastavio učiti strane jezike i želio je otputovati u London i Pariz kako bi još više proširio svoje znanje.

Valpurga se nadala da će se sin vratiti kući, ali to se nije dogodilo.

Jednoga dana Valpurga je zamolila muža da dopusti Luciji školovanje u ženskom zavodu zajedno s prijateljicom Emom.

Ante je to odbio. Rekao je da sada sav novac treba ulagati u Jurjevo školovanje. Zbog toga je čak prodao još jedan obiteljski brod kako bi mogao plaćati sinove troškove u Beču.

Lucija je u međuvremenu odrasla u lijepu djevojku.

Poželjela je otići na svoj prvi ples. Valpurga se tome jako razveselila, ali obje su se bojale da Ante neće dopustiti.

Na kraju je Ante ipak pristao i rekao da Lucija može ići na ples. Valpurga je odmah počela pripremati haljinu za tu posebnu večer.

Prije plesa Ante je primio Jurjevo pismo.

Juraj je napisao da još neće završiti studij jer mora naučiti mađarski jezik. Ante je vjerovao da će mu to pomoći u budućoj karijeri i zato je podržao njegovu odluku.

Na plesu je Lucija bila vrlo lijepo odjevena i privukla je mnogo pažnje.

Mnogi su joj prilazili i govorili da je vrlo lijepa. Posebno se za nju zainteresirao mladi i bogati časnik Friedman.

Lucija je bila presretna. Bio je to njezin prvi izlazak u veliko društvo i dugo je razmišljala o toj večeri. Sve joj je izgledalo kao lijep san.

Nakon toga plesa počele su se događati promjene u obitelji.

Ante je postajao sve stariji, umorniji i zabrinutiji. Nije uspio dobiti mjesto gradskog suca kojem se nadao, a zbog Jurjeva školovanja morao je prodavati obiteljsku imovinu.

S druge strane, Lucija je postala sigurnija u sebe. Sve je češće željela izlaziti iz kuće i družiti se s prijateljicama. To se nije sviđalo Anti, ali Valpurga je potajno podržavala svoju kćer. Nadala se da će Lucija možda pronaći dobru priliku za udaju i biti sretna.

SEDMO POGLAVLJE

Prošla je još jedna godina, a Juraj još nije završio studij.

U svakom pismu objašnjavao je da zbog različitih razloga nije mogao položiti završne ispite. Obećavao je ocu da će se uskoro vratiti kući kao školovan čovjek.

Ante Stipančić i dalje je vjerovao sinu. Bio je uvjeren da će Juraj jednoga dana postati važan i ugledan čovjek. Nadao se da će se oženiti bogatom djevojkom iz plemićke obitelji i tako vratiti obiteljsko bogatstvo koje se trošilo na njegovo školovanje.

Ante je smatrao da će mađarski jezik uskoro postati vrlo važan u Hrvatskoj. Zato je bio zadovoljan što ga Juraj uči jer je vjerovao da će mu to pomoći u budućoj karijeri.

U Senju je u to vrijeme kanonik Vukasović okupljao građane koji su željeli da grad dobije veća prava i da se priključi građanskoj Hrvatskoj.

Ante je odlučio pridružiti se njegovoj skupini. Nije ga zanimala cijela politička ideja, nego je vjerovao da bi mu sudjelovanje u tom pokretu moglo pomoći da se njegova obitelj ponovno uzdigne i stekne ugled.

Za to vrijeme Lucija je bila sve starija.

Željela je više izlaziti među ljude, družiti se i biti slobodnija. Posebno se veselila plesovima i susretima s prijateljima.

Svaki tjedan dobivala je anonimno pismo u kojem je bio prepisan jedan Petrarkin sonet. Ispod pjesme nalazila su se slova „M. T.“ i nacrtano srce probodeno strijelom.

Lucija nije znala tko joj šalje ta pisma. U početku je mislila da ih možda šalje časnik Friedman, ali nije bila sigurna. Ipak, bila je sretna jer je vjerovala da je netko voli i divi se njezinoj ljepoti.

Ante nije volio što Lucija želi izlaziti i lijepo se odijevati.

Često nije htio dati novac za njezinu odjeću. Govorio je da djevojci nije potrebno mnogo zabava nego da treba biti dobra domaćica.

Želio je da Lucija što više vremena provodi s njim u njegovoj sobi, čita knjige i uči.

Lucija je zbog toga postajala sve nesretnija.

Majci je priznala da joj je teško sjediti s ocem jer ne zna o čemu bi razgovarala s njim. Smatrala je da je otac nepravedan prema njoj jer joj ne dopušta živjeti kao drugim djevojkama njezine dobi.

Valpurga je razumjela kćer, ali ju je ipak nagovarala da bude dobra prema ocu.

U međuvremenu su se u Senju pripremali izbori za zastupnike koji će ići na sabor.

Kanonik Vukasović želio je izabrati ljude koji će braniti prava grada i hrvatskog naroda.

Najviše je vjerovao sucu Josipu Čoliću, ali on nije želio biti zastupnik. Vukasović je zato tražio drugu osobu koja bi mu pomogla.

Vojne vlasti pratile su sve što se događalo u gradu.

Poslale su naredbu da se pažljivo provjeri svaki kandidat za važne gradske dužnosti. Mnogi građani zbog toga su se uplašili i prestali otvoreno podržavati Vukasovića.

Jednoga dana Ante Stipančić posjetio je Vukasovića.

Rekao mu je da želi zajedno s njim raditi za dobro grada. Obećao je da će ga podržavati u političkom radu.

Vukasović se iznenadio, ali mu je povjerovao. Predložio je Anti da zajedno budu kandidati za zastupnike na saboru.

Ante je odmah pristao jer je smatrao da će mu to donijeti ugled i pomoći njegovoj obitelji. Istoga dana napisao je Jurju pismo i zamolio ga da što prije završi studij kako bi mu mogao pomoći u budućnosti.

Vukasović je zatim počeo pripremati plan za izbore.

Zajedno sa sucem Čolićem sastavio je prijedlog u kojem su tražili da Senj ponovno dobije svoja stara prava, veću samostalnost i povrat gradske imovine.

Planirao je održati sastanak s građanima i objasniti im zašto je važno boriti se za prava grada. Ante je trebao održati govor i pozvati građane da podrže njihov program.

OSMO POGLAVLJE

Kanonik Vukasović pozvao je nekoliko uglednih građana na sastanak u svoju kuću.

Na početku su svi bili nesigurni. Pitali su se smiju li se suprotstaviti vojnoj vlasti i hoće li njihova borba imati smisla.

Vukasović im je prvo govorio o problemima grada Senja. Rekao je da građani moraju braniti svoja prava i da više ne smiju šutjeti. Govorio je da se i drugi hrvatski krajevi bude te da se i Senj mora uključiti u tu borbu.

Objasnio je da narod ne smije zaboraviti svoj jezik, svoju prošlost i svoje pravo na slobodu. Pozvao je građane da budu hrabri i da zajedno rade za dobro grada i naroda.

Građani su pažljivo slušali njegov govor, ali mnogi nisu potpuno razumjeli njegove političke ideje. Nisu bili sigurni kako će sve to završiti.

Nakon govora grčki trgovac Georgije Koraić zahvalio je Vukasoviću. Rekao je da razumije njegovu borbu jer se i sam borio za slobodu svoje domovine.

Jedan od građana, Baltazar Bonifačić, rekao je da zastupnici trebaju biti vjerni caru i da ne smiju raditi protiv njegove volje.

Vukasović i sudac Čolić nisu se s njim raspravljali. Smirili su razgovor i nastavili sastanak. Nakon toga svi su zajedno sjeli za stol, večerali i nastavili razgovarati u opuštenijoj atmosferi.

Kad se Ante Stipančić vratio kući, bio je uvjeren da je Vukasović dobar čovjek, ali da previše sanja o velikim političkim promjenama.

Ipak, Ante je nastavio pripremati svoj govor za izbor zastupnika. Vjerovao je da će mu odlazak na sabor pomoći da stekne ugled i da će jednog dana moći pomoći sinu Jurju.

U Senju su se sve više pripremali izbori.

Građani su razgovarali o politici, pravima grada i odnosu prema vojnoj vlasti. Mnogi su podržavali Vukasovića jer su vjerovali da će se boriti za interese Senja.

Posebno je mladi Martin Tintor u gostionicama čitao priče o slavnoj prošlosti Senjana i njihovim pobjedama nad Turcima i Mlečanima. Građani su ga rado slušali i prisjećali se nekadašnje slave grada.

U drugoj gostionici često je dolazio Fabijan Martinčić.

On je radio za gradonačelnika Benettija i pokušavao uvjeriti građane da ne vjeruju Vukasoviću. Govorio je da je Vukasović navodno potkupljen i da radi za Mađare. Tvrdio je da će grad zbog njega izgubiti carevu zaštitu i da će građanima biti još teže živjeti.

Neki su građani vjerovali njegovim riječima, a drugi nisu. Zbog toga je grad bio podijeljen na dvije skupine.

Vukasović je primijetio da neki njegovi pristaše prelaze na Benettijevu stranu.

Saznao je da je Benetti neke građane pridobio prijetnjama ili obećanjima. Nekima je prijetio sudskim postupcima, drugima je obećavao različite pogodnosti ili bolje odnose s vlastima.

Vukasović je bio razočaran, ali nije odustao. Smatrao je da se ljudi boje za svoje obitelji i imovinu te ih zbog toga nije potpuno osuđivao.

Ante Stipančić bio je iznenađen kada je čuo kako Benetti pridobiva građane.

Ipak, nastavio je pripremati svoj govor za izbore i vjerovao da će njihova skupina pobijediti. U isto vrijeme sve se više brinuo zbog Jurja, koji još nije završio studij i stalno je tražio novac. Brinula ga je i Lucija, koja je bila sve nesretnija jer je željela više slobode nego što joj je otac dopuštao.

DEVETO POGLAVLJE

U obitelji Stipančić odnosi između Ante i Lucije postajali su sve gori.

Lucija je ocu pokazivala da je povrijeđena njegovim ponašanjem. Više ga se nije bojala kao prije i nije skrivala da misli kako joj je učinio veliku nepravdu.

Ante je znao da nije bio pravedan prema kćeri jer je svu pažnju posvećivao Jurju. Ipak, zbog ponosa to nije htio priznati. Umjesto toga često je govorio Valpurgi da Lucija nije dovoljno nježna i da se ne ponaša kao djevojka iz ugledne obitelji.

Valpurga je pokušavala opravdati kćer. Govorila je da je mlada, da želi izlaziti među ljude i da joj je teško što je zbog Jurjeva školovanja morala odustati od mnogih stvari. Ante je za sve krivio Valpurgu i govorio da nije dobro odgojila Luciju.

Nekoliko dana prije izbora Ante se razbolio.

Ležao je u krevetu i nije želio jesti. Bio je zamišljen i nije htio govoriti što ga muči.

Kad je sunce obasjalo njegovu sobu, zamolio je Valpurgu da pošalje Luciju k njemu.

Lucija je došla i sjela kraj prozora. Počela je čitati knjigu.

Ante ju je upitao što čita. Lucija je odgovorila da čita knjigu o Francuskoj revoluciji. Međutim, kad joj je otac zatražio knjigu, vidio je da čita njemačke pripovijetke.

Shvatio je da mu je lagala. Vrlo se naljutio, bacio knjigu na pod i rekao joj da izađe iz sobe.

Valpurga je poslije otišla Luciji i molila je da zamoli oca za oprost.

Lucija je rekla da je upravo otac uvrijedio nju. Govorila je da je cijeli život živjela kao u zatvoru, da joj ništa nije bilo dopušteno i da je sve bilo podređeno Jurju.

Na kraju je ipak pristala otići ocu zbog majke.

Lucija je zamolila oca da joj oprosti što mu je lagala.

Ante joj je rekao da ga je teško uvrijedila jer ga je svjesno prevarila. Govorio je da je laganje veliki grijeh i da bi djevojka koja počne lagati mogla jednoga dana učiniti još gore stvari.

Lucija više nije mogla šutjeti. Rekla je ocu da ga može biti sram što tako govori vlastitoj kćeri. Nakon toga je uplakana istrčala iz sobe.

Valpurga je pokušala smiriti i muža i kćer.

Lucija je dugo plakala u majčinu zagrljaju. Rekla je da neće moći zaboraviti ono što joj je otac rekao.

Valpurga je tada prvi put shvatila da Lucija više nije dijete nego odrasla djevojka koja razumije sve što se događa oko nje. Počela je osjećati još veće poštovanje prema svojoj kćeri i mislila je da joj je Ante učinio veliku nepravdu.

Kasno navečer Valpurga je otišla vidjeti muža.

Ante joj je rekao da razmišlja o sebi i svojoj djeci. Smatrao je da je cijeli život radio za njih, ali da je na kraju ostao razočaran.

Govorio je da je Jurja odgajao pažljivo i da mu je pružio sve što je mogao, a sada ga je i sin razočarao.

Zatim je izvadio pismo koje je toga dana dobio od Jurja.

U pismu je Juraj napisao da je napustio studij prava i zaposlio se kao konobar u Beču. Objasnio je da više nije imao novca za život i da je morao birati između gladi i posla.

Stipančić je zbog toga bio potpuno slomljen. Smatrao je da je propala sva njegova nada i sav trud koji je godinama ulagao u sina.

Valpurga je pokušala umiriti muža.

Rekla je da je najvažnije što je Juraj živ i da mu sada treba pomoći.

Ante je nakon dugog razgovora odlučio poslati Jurju novac. Zamolio je Valpurgu da napiše pismo u kojem će reći da je otac teško bolestan i da više nema novca, a da mu novac šalje majka kao svoju ušteđevinu. Nadao se da će Juraj shvatiti koliko je obitelj zbog njega žrtvovala.

Prije nego što je Valpurga otišla iz sobe, zamolila je muža da oprost Luciji.

Ante je rekao da joj još ne može oprostiti i da treba proći nekoliko dana kako bi razmislio o svemu.

Kad se Valpurga vratila Luciji, rekla joj je da joj je otac oprostio kako bi je utješila.

Zatim joj je ispričala što se dogodilo s Jurjem i rekla da je postao konobar.

Lucija je odgovorila da joj je otac bez razloga rekao da bi mogla postati gora od konobarice, pa ne razumije zašto sada toliko pati što je njegov sin postao konobar.

Na kraju je rekla majci da više nema ni oca ni brata, nego samo nju. Rekla je da joj je majka jedina osoba koja joj je ostala na svijetu.

DESETO POGLAVLJE

Nakon loše prospavane noći Ante Stipančić ustao je vrlo umoran i potišten.

Nije mogao prihvatiti da je Juraj doista postao konobar. U početku je mislio da je sin možda napisao pismo samo kako bi ga prestrašio i dobio novac. Nadao se da postoji neko drugo objašnjenje i da Juraj ipak nije odustao od svoje budućnosti.

Ante je odlučio pronaći novac koji je Juraj tražio.

Nije želio posuditi novac od uglednih građana jer nije htio da itko sazna kako njegova obitelj ima financijskih problema.

Zato je odlučio otići čovjeku po imenu Marko, poznatom lihvaru koji je posuđivao novac uz visoke kamate.

Marko je živio u maloj i skromnoj kući na rubu Senja.

Bio je poznat kao vrlo štedljiv čovjek. Živio je jednostavno, jeo skromnu hranu i pazio na svaki novčić.

Ante je došao k njemu u vrijeme kada je mislio da ga nitko neće vidjeti. Ipak, učinilo mu se da je u blizini primijetio Fabijana Martinčića, pa se zabrinuo da ga netko možda promatra.

Kad je ušao u Markovu kuću, vidio je da je vrlo siromašno uređena.

Marko mu je objasnio da živi skromno i da vjeruje kako su jednostavna hrana i štedljiv život najbolji za čovjeka.

Ante mu je rekao da želi posuditi petsto forinti na mjesec dana i da će uredno vratiti novac s kamatama.

Marko je odgovorio da novac nije njegov, nego da ga samo čuva za drugu osobu.

Rekao je da bi možda mogao dati novac, ali samo uz potvrdu i uz dva svjedoka koji bi potpisali posudbu.

Ante nije želio da itko sazna za njegov dug. Predložio je da kao jamstvo posluže njegove kuće, ali Marko je i dalje tražio svjedoke.

Zbog toga se Ante naljutio, odbio njegove uvjete i otišao bez novca.

Kad je izlazio iz kuće, ponovno mu se učinilo da je netko promatrao njegov odlazak.

To ga je još više uznemirilo jer se bojao da će ljudi saznati za njegov pokušaj posudbe novca.

Sljedećega dana Ante je nastavio pripremati govor za predstojeće izbore.

Ipak, cijelo vrijeme razmišljao je o Jurju. Bojao se da bi sin, ako mu ne pomogne, mogao potpuno odustati od studija ili učiniti nešto loše.

Zato je odlučio zamoliti kanonika Vukasovića da mu privremeno posudi petsto forinti kako bi mogao pomoći Jurju.

Predvečer je Ante primio pismo od gradonačelnika i bojnika Karla Benettija.

U pismu je Benetti napisao da želi razgovarati s njim o vrlo važnoj stvari i pitao ga smije li ga te večeri posjetiti.

Ante je odmah pristao i odgovorio da će ga rado primiti u svojoj kući.

Kad je rekao Valpurgi da će im u posjet doći Benetti, ona se razveselila.

Mislila je da je to dobar znak i nadala se da će taj susret pomoći Anti i njihovoj obitelji.

JEDANAESTO POGLAVLJE

Major Karl Benetti bio je gradonačelnik Senja.

Bio je strog i imao je veliku vlast. Građani su ga se bojali, a pomagali su mu ljudi koji su mu potajno prenosili informacije. Među njima je bio i Fabijan Martinčić.

Benetti je bio zabrinut zbog predstojećih izbora za sabor. Znao je da kanonik Vukasović ima veliku podršku građana i da zajedno s Antom Stipančićem i sucem Čolićem može ozbiljno ugroziti njegov utjecaj.

Kad je saznao da je Ante pokušao posuditi novac od Cincara Marka, želio je otkriti zašto mu je novac potreban.

Pozvao je Marka u magistrat. Marko se jako uplašio jer je mislio da će mu vlast oduzeti novac i sve potvrde o posudbama.

Prije odlaska pokušavao je sakriti svoje papire na različita mjesta po kući. Na kraju ih je sakrio ispod kaputa i tako otišao u magistrat.

U razgovoru je rekao Benettiju da je Ante tražio od njega petsto forinti, ali da mu ih nije posudio. Tada je Benetti shvatio da Ante ima financijskih problema.

Te večeri Benetti je došao u posjet Anti Stipančiću.

Najprije su razgovarali o političkoj situaciji u Senju.

Benetti je rekao da smatra kako Vukasović svojim idejama samo stvara nemire među građanima. Govorio je da su njegovi planovi opasni i da neće donijeti korist gradu.

Ante se nije u svemu slagao s Benettijem. Rekao je da građani imaju pravo tražiti povrat svojih starih gradskih prava i povlastica.

Benetti je zatim ponudio Anti mjesto gradskog suca.

Objasnio mu je da traži obrazovanog i uglednog čovjeka kojem može vjerovati.

Ante je zahvalio na ponudi, ali ju je odbio. Rekao je da je već pristao surađivati s Vukasovićem i da je zajedno s njim potpisao izborni program. Zato nije mogao prihvatiti Benettijevu ponudu.

Benetti je tada rekao da mu je žao zbog takve odluke.

Spomenuo je i da će uskoro početi obnova zgrade magistrata te da je razmišljao upravo Anti povjeriti posao izvođenja radova. Time bi Ante mogao dobro zaraditi.

Ipak, Benetti je naglasio da će sada morati pronaći nekoga drugoga.

Nakon što je Benetti otišao, Ante je dugo razmišljao o njihovom razgovoru.

Počeo je vjerovati da bi uz Benettijevu podršku mogao ponovno steći ugled, pomoći svojoj obitelji i otvoriti Jurju put do uspješne budućnosti.

I dalje je pripremao govor za predstojeće izbore i nadao se velikom uspjehu.

Sljedećega dana poslao je svoj govor Vukasoviću da ga pregleda.

Uz govor je napisao pismo u kojem ga je zamolio da mu na nekoliko dana posudi petsto forinti jer hitno treba novac.

Istoga dana Vukasović je primio anonimno pismo.

U njemu je pisalo da se Ante tajno sastao s Benettijem i da pokušava posuditi novac po cijelom gradu. U pismu je pisalo i da treba paziti da Ante ne iznevjeri njihove planove.

Vukasović je provjerio dio tih informacija i saznao da je Ante doista bio kod Cincara Marka tražiti novac.

Kad je Vukasović pročitao Antino pismo, odgovorio mu je da mu nažalost ne može posuditi novac jer ga trenutno nema.

Ante je bio jako razočaran. Pomislio je da mu Vukasović ne vjeruje i da ga smatra nepoštenim čovjekom.

U naletu ljutnje Ante je uzeo svoj govor koji je Vukasović ispravio i rastrgao ga na male komadiće.

Odmah nakon toga otišao je u magistrat Benettiju.

Rekao mu je da se predomislio i da više ne želi surađivati s Vukasovićem. Nazvao ga je čovjekom koji svojim idejama može naštetiti državi.

Iste večeri Ante je ipak poslao Jurju petsto forinti zajedno s pismom koje je napisala Valpurga.

Sljedećega dana napisao je i svoje pismo sinu.

U njemu je napisao da je zbog njega izgubio priliku za veliku političku karijeru i da mu je upravo Juraj uništio planove za budućnost.

DVANAESTO POGLAVLJE

Osam dana poslije Ante Stipančić zajedno s drugim ljudima pregledavao je izgorjelu zgradu magistrata.

Zgrada je bila teško oštećena. U njoj se još osjećao miris dima, a na nekim mjestima još je tinjala vatra. Mnogi važni gradski dokumenti izgorjeli su u požaru.

Nakon pregleda major Benetti pozvao je članove povjerenstva na ručak. Ante nije ostao jer se osjećao loše. Benetti mu je na odlasku rekao da će mu posao obnove magistrata donijeti dobru zaradu.

Kad se Ante vratio kući, Valpurga mu je dala novo Jurjevo pismo.

Juraj je napisao da mu je žao što je rastužio oca. Obećao je da će do jeseni završiti studij i da će jednog dana vratiti sestri sve što je zbog njega izgubila.

Ante i Valpurga bili su sretni zbog tog pisma. Valpurga je vjerovala da su glasine o Jurju bile lažne i da će on ispuniti svoje obećanje.

Ante se ipak osjećao sve lošije.

Napisao je novo pismo Jurju. U njemu je priznao da je gotovo sav obiteljski novac potrošio na njegovo školovanje.

Molio je sina da nakon završetka studija brine o majci i Luciji. Rekao je da će, ako se njemu nešto dogodi, njihova budućnost ovisiti samo o Jurju. Posebno ga je mučila pomisao da je prema Luciji bio nepravedan jer je sve žrtvovao za sina.

Te noći Ante je naglo pozlilo.

Valpurga, Lucija i služavke odmah su pozvale liječnika.

Lucija je prvi put vidjela oca tako teško bolesnog. Gledala ga je kako teško diše i shvatila da bi mogao umrijeti.

Počela je gorko plakati i iskreno se pokajala zbog svega ružnog što je prije osjećala prema njemu.

Ante je pozvao Luciju bliže sebi.

Uzeo ju je za ruku, pomilovao po licu i poljubio. Lucija je ostala uz njegov krevet sve dok nije došao liječnik.

Nakon toga otišla je moliti pred slikom Majke Božje da joj spasi oca.

Sedam dana Lucija i Valpurga neprestano su se brinule za Antu.

Osmi dan liječnik je rekao da je najveća opasnost prošla, ali da Ante još dugo neće smjeti izlaziti iz kreveta.

Od tada je Ante želio da Lucija stalno bude uz njega. Ona mu je čitala knjige i brinula se o njemu.

Jednoga dana Valpurga je rekla Anti da ga želi posjetiti Vukasović.

Ante nije želio primiti njegov posjet.

U isto vrijeme približavali su se izbori za sabor. U Senju je vladala velika napetost. Građani su se podijelili na dvije skupine koje su podržavale različite kandidate.

Na velikom skupu koji je organizirao Vukasović okupilo se mnogo ljudi.

Njegovi pristaše željeli su da za zastupnike budu izabrani Vukasović i sudac Čolić.

S druge strane bili su Benettijevi pristaše, koje je predvodio Fabijan Martinčić. Oni su pokušavali ometati skup i širili su glasine da je Vukasović izdao grad.

Kad su Vukasović i Čolić stigli, građani su ih glasno pozdravili.

Čolić je održao govor u kojem je objasnio da će se boriti za prava i interese Senja.

Nakon njega govorio je Vukasović. Objasnio je da svi Hrvati pripadaju istom narodu i da trebaju biti složni. Govorio je o važnosti hrvatskog jezika, zajedništva i ljubavi prema domovini. Posebno je pohvalio Ljudevita Gaja i ilirski pokret.

Dok je Vukasović govorio, protivnici su počeli vikati i prekidati skup.

U dvorani je nastala velika svađa koja je ubrzo prerasla u tučnjavu.

Ljudi su se međusobno udarali, razbijali prozore i bacali predmete jedni na druge. Mladi Martin Tintor bio je ozlijeđen.

Izvan dvorane okupilo se još više ljudi.

Major Benetti poslao je vojsku da rastjera okupljene.

Vojnici su najprije pucali u zrak, a zatim su kundacima i sabljama rastjerali mnoštvo. Mnogi su ljudi bili ozlijeđeni.

Unatoč svemu, nekoliko dana poslije održani su izbori.

Građani su za zastupnike u sabor izabrali Vukasovića i Čolića.

Kad je Ante čuo slavlje zbog njihove pobjede, bio je vrlo uznemiren.

Ispred njegove kuće okupili su se ljudi koji su ga vrijeđali i nazivali izdajnikom. Razbili su prozore na kući.

Valpurga i Lucija bile su prestrašene, a Ante je bio duboko potresen tim događajem.

Nakon izbora Benetti je premješten iz Senja, a na njegovo mjesto došao je major Winter.

Ante je sve više gubio nadu i osjećao da su se svi njegovi planovi srušili.

Počeo je više vremena provoditi s Valpurgom i Lucijom. Shvatio je koliko mu znači njegova kći i često je govorio kako je dobra, pametna i draga djevojka.

Krajem jeseni Ante je ponovno teško obolio od upale pluća.

U isto vrijeme stigla je vijest da je Juraj napokon završio studij prava.

Ante to više nije dugo mogao slaviti. Jednoga jutra umro je na Lucijinim rukama, dok je Valpurga bila u crkvi i molila za njegovo zdravlje.

TRINAESTO POGLAVLJE

Nakon Antine smrti Valpurga je čekala povratak sina Jurja.

Juraj je iz Zagreba tražio novac kako bi vratio dugove. Valpurga je pomoć zatražila od Vukasovića.

Vukasović joj je rekao da mu ne može poslati novac jer obitelj više nema imovine. Sav novac i gotovo sva imovina bili su potrošeni još za Antina života.

Valpurga je živjela vrlo skromno s Lucijom.

U kući je ostala samo služavka Gertruda sa svojom djecom. Valpurga i Lucija živjele su u nekoliko soba i rijetko su izlazile iz kuće.

Jednoga dana Juraj je javio da je dobio posao u Zagrebu i obećao da će uskoro doći kući.

Juraj je stigao jedne zimske večeri.

Valpurga ga isprva gotovo nije prepoznala. Od mršavog mladića postao je snažan i krupan čovjek.

Juraj nije dugo govorio o ocu. Rekao je da se prošlost više ne može promijeniti.

Sa sobom je doveo prijatelja Alfreda Ručića i rekao da će nekoliko dana biti njihov gost.

Alfred je bio ljubazan, pristojan i uglađen.

Brzo je osvojio Valpurgu i Luciju. Dok je Juraj često spavao ili izlazio iz kuće, Alfred je ostajao s njima i dugo razgovarao.

Posebno je mnogo vremena provodio s Lucijom. Ona mu je prevodila Petrarkine sonete koje je dobivala od nepoznatog obožavatelja. Alfred ju je često hvalio, divio se njezinoj ljepoti i govorio da lijepo čita.

Luciji je Alfred postajao sve draži.

Sviđalo joj se kako razgovara s njom i kako se ponaša prema njoj. Počela je vjerovati da je zaljubljen u nju.

Zbog toga je sve manje razmišljala o tajanstvenim pismima i Petrarkinim sonetima koje je dobivala već dugo vremena.

Valpurga je primijetila da se Alfred i Lucija zbližavaju.

Mislila je da bi Alfred mogao ozbiljno voljeti njezinu kćer. Bila je zadovoljna jer je vjerovala da je Alfred iz bogate i ugledne obitelji te da bi Lucija uz njega mogla biti sretna.

Juraj je za to vrijeme pisao pisma prijatelju.

U njima je priznao da hitno treba novac zbog dugova.

Pisao je da od majke pokušava dobiti novac i da vjeruje kako još negdje skriva ušteđevinu. Govorio je da će je prisiliti da proda kuću kako bi mu pomogla.

Juraj je u pismima iskreno pisao što misli o Alfredu.

Objasnio je da Alfred samo glumi zaljubljenost prema Luciji. Smatrao je da njegov prijatelj uživa u udvaranju ženama i da se ne namjerava oženiti njegovom sestrom.

Pisao je i da Valpurga vjeruje kako je Alfred ozbiljno zaljubljen u Luciju, ali da se vara.

Juraj je razmišljao i o svom ocu.

Pisao je da je Ante bio vrlo strog čovjek koji je cijeli život želio biti ugledan i važan, ali u tome nije uspio.

Smatrao je da je otac bio nepravedan prema majci i Luciji te da je cijelu obitelj držao pod strogom kontrolom.

Prisjećao se da u njihovoj kući nije bilo mnogo nježnosti i da je gotovo cijelo djetinjstvo proveo slušajući očeve naredbe i očekivanja.

Juraj je napisao da prema majci i sestri ne osjeća bliskost kakvu imaju druge obitelji.

Objasnio je da je tako odrastao jer je otac uvijek određivao kako će svi živjeti.

Ipak je priznao da ga ponekad rastužuje pomisao da nikada nije imao pravi obiteljski odnos s njima.

Na kraju je Juraj odlučio natjerati Valpurgu da mu da novac.

Zaprijetio joj je da će se ubiti ako mu ne pomogne.

Valpurga se jako uplašila i dala mu je petsto forinti. Rekla je da je zbog toga prodala jednu kuću kako bi spasila sina.

Juraj je bio zadovoljan što je dobio novac.

U pismu prijatelju napisao je da će uskoro otputovati i vratiti svoje dugove.

Istodobno je nastavio izlaziti s Alfredom i časnicima te je mnogo vremena provodio u zabavi, kartanju i piću.

ČETRNAESTO POGLAVLJE

Petnaest dana nakon Jurjeva odlaska on i Alfred vratili su se u Zagreb.

Lucija je teško podnijela Alfredov odlazak i neprestano je plakala.

U isto vrijeme Valpurga je morala prodati veliku obiteljsku kuću. Preselila se s Lucijom u malu staru kuću u uskoj ulici. Živjele su vrlo skromno i gotovo potpuno zaboravljene od drugih ljudi.

Juraj im nije pomagao.

Dok je bio kod kuće, mislio je samo na sebe i svoje potrebe. Valpurga je zato svu nadu polagala u Alfreda.

Vjerovala je da će se vratiti i oženiti Lucijom.

Lucija je iz dana u dan bila sve tužnija.

Slabo je jela, bila je blijeda i često je plakala. Petrarkine sonete koje je prije rado čitala više nije ni otvarala, nego ih je odmah trgala.

Jednoga dana stigao joj je paket iz Zagreba.

Lucija ga je sakrila od majke i sama otvorila.

Nakon toga njezino se ponašanje potpuno promijenilo. Počela se čudno ponašati, često je plakala, žalila se na bolove i sve je više slabila.

Valpurga je ubrzo otkrila što se dogodilo.

Shvatila je da je Alfred zaveo Luciju i da je ona ostala trudna.

To je bio težak udarac za obje. Valpurga je bila očajna, a Lucija je govorila da se srami i da joj je život uništen.

Nakon nekog vremena Lucija je izgubila dijete.

Bila je vrlo slaba i teško bolesna. Valpurga je cijelo vrijeme bila uz nju i brinula se za nju.

Lucija je rekla da je Alfred poslao lijekove kada mu je napisala što se dogodilo.

Valpurga je vjerovala da Alfred mora preuzeti odgovornost.

Bila je uvjerena da će se vratiti i oženiti Lucijom.

Zbog toga je više puta pisala Alfredu i molila ga da odgovori, ali od njega nije stizalo nikakvo pismo.

Lucija se polako oporavila dovoljno da može ustati iz kreveta.

Bila je vrlo mršava i iscrpljena.

Jednoga dana ponovno je napisala pismo Alfredu. Molila ga je da dođe po nju i da je spasi. Napisala je da više ne može podnositi svoj život i da će, ako joj ne odgovori, njezina sudbina biti zauvijek odlučena.

Valpurga je pokušala pronaći Jurja.

Poslala mu je pismo, ali se ono vratilo jer više nije bio na adresi koju je znala.

Kasnije je saznala da je Juraj promijenio ime i prezime u György Istvánffy te da je otišao u Mađarsku. To ju je jako pogodilo.

Lucijino zdravlje bilo je sve gore.

Imala je visoku temperaturu, nije imala apetita i često je govorila da želi umrijeti.

Valpurga je pozvala liječnika. On je rekao da su joj najviše stradala pluća i preporučio mir, svjež zrak i bolju hranu. Valpurga nije imala novca za takvu prehranu.

Istodobno je Valpurga morala vratiti novac koji je Ante prije smrti primio za obnovu gradske zgrade.

Zbog toga je prodala i posljednje vrijedne stvari koje je imala.

Sama je živjela vrlo skromno kako bi Luciji mogla kupiti bolju hranu.

Jednoga dana Valpurgu je posjetila Marija Tintor.

Ispričala joj je da je njezin sin Martin, bogoslov, zaljubljen u Luciju.

Valpurga je tada dobila novu ideju kako bi spasila svoju kćer.

Iste večeri otišla je u kuću Martina Tintora.

Rekla mu je da je Lucija zbog Alfreda teško nesretna i da bi mogla umrijeti ili sebi nešto učiniti.

Zamolila ga je da napiše pismo kao da ga piše Alfred. U tom pismu trebalo je pisati da Alfred još misli na Luciju i da će jednoga dana doći po nju.

Martin je odmah pristao pomoći. Želio je učiniti sve kako bi spasio Luciju.

Kad se Valpurga vratila kući, rekla je Luciji da će uskoro dobiti pismo iz Zagreba.

Lucija se prvi put nakon dugo vremena iskreno obradovala i ponovno je osjetila malu nadu.

PETNAESTO POGLAVLJE

Valpurga je nastavila slati Lucijina pisma Martinu Tintoru.

Martin je na njih odgovarao kao da piše Alfred. U svojim pismima pisao je o ljubavi, čežnji i nadi, ali je zapravo opisivao svoje osjećaje prema Luciji.

Bio je iskreno zaljubljen u nju i bio je sretan što joj barem na taj način može biti blizu.

Martin je zbog ljubavi prema Luciji odlučio da više neće postati svećenik.

Radio je razne poslove kako bi uzdržavao sebe i svoju majku, a svaku slobodnu priliku koristio je za pisanje pisama Luciji.

Lucija je vjerovala da joj piše Alfred.

Nadala se da će uskoro doći po nju i odvesti je iz njezina teškog života.

Valpurga je pazila da nitko ne otkrije istinu. Sama je čitala Lucijina pisma prije nego što ih je dala Martinu, a njegova je pisma donosila Luciji kao da su stigla iz Zagreba.

Nakon nekog vremena Lucija je počela sumnjati.

Primijetila je da su sva pisma vrlo slična i da Alfred ne odgovara na njezina najvažnija pitanja.

Rekla je majci da u tim pismima ne vidi čovjeka koji je želi oženiti, nego samo lijepe riječi bez pravih odgovora.

Valpurga ju je pokušavala umiriti.

Govorila joj je da se vara i da Alfred sigurno misli na nju.

Lucija joj nije vjerovala. Sve je više sumnjala da je svi varaju.

Jednoga dana Lucija je počela proučavati omotnice pisama.

Primijetila je da poštanski žigovi ne izgledaju kao oni iz Zagreba.

Posumnjala je da pisma možda uopće ne dolaze iz Zagreba. Pitala je listonošu Marka zašto se žigovi razlikuju, ali njezin odgovor nije potpuno uvjerio.

Kasnije je ponovno uspoređivala rukopis na pismima s rukopisom na Petrarkinim sonetima koje je nekada dobivala.

Sve joj je više izgledalo da ih je pisala ista osoba.

Valpurga je vidjela što Lucija radi i jako se uplašila da će otkriti istinu.

Kako bi spriječila nove sumnje, zamolila je Martina da u sljedećem pismu napiše kako će Alfred uskoro doći i oženiti Luciju.

Valpurga je čak počela pripremati stvari za vjenčanje kako bi Lucija povjerovala da je sve istina.

Lucija se ponovno malo smirila i vjerovala da će Alfred uskoro doći.

Kad je prošlo dogovoreno vrijeme, stiglo je novo pismo.

U njemu je pisalo da se vjenčanje mora odgoditi zbog smrti jedne Alfredove rođakinje.

Lucija je ponovno postala tužna, ali je rekla da će, ako bude trebalo, sama otići Alfredu.

Jednoga dana, dok je sjedila kraj otvorenog prozora, pokraj kuće je prošao Martin Tintor.

Gertruda je rekla Luciji da je to mladić koji joj je nekada slao Petrarkine sonete i da je zbog nje napustio sjemenište.

Lucija tada više nije sumnjala da je upravo Martin autor soneta.

Nakon toga Lucija je odlučila sama poslati pismo Alfredu, a da ga Valpurga ne vidi.

Zamolila je jednu djevojčicu da pismo odnese ravno na poštu.

U pismu je pitala Alfreda smatra li je slobodnom ili još uvijek želi da ga čeka. Napisala je da je drugi muškarac želi oženiti i tražila iskren odgovor.

Već osam dana poslije stigao je odgovor.

To je bilo prvo pravo Alfredovo pismo nakon dugo vremena.

U njemu je napisao da je već prije godinu dana stupio u sretan brak i da Lucija može slobodno odlučiti o svojoj budućnosti.

Kad je pročitala pismo, Lucija se nije rasplakala.

Mirno je rekla da je to i očekivala.

Valpurga joj je tada priznala cijelu istinu.

Ispričala joj je kako je zamolila Martina Tintora da mjesecima piše pisma umjesto Alfreda kako bi Luciji sačuvala nadu i spasila joj život.

Lucija je od tada često razgovarala o Martinu.

Željela je znati više o njemu i govorila je da bi ga voljela upoznati.

Njezino zdravlje bilo je sve lošije.

Bila je vrlo slaba i bilo je jasno da se bliži kraj njezina života.

Jednoga dana zamolila je da pozovu Martina Tintora.

Kad je Martin došao, kleknuo je pokraj njezina kreveta.

Uzeo je njezinu ruku i poljubio je.

Lucija ga je pogledala blagim pogledom.

U tom trenutku, dok je sunce obasjalo sobu, Lucija je mirno umrla.

Nakon Lucijine smrti Martin je ponovno otišao u sjemenište.

Rekao je da sada više nema razloga odustati od svećeničkog poziva i da želi cijeli život služiti Bogu.

ŠESNAESTO POGLAVLJE

Nakon Lucijine smrti Valpurga je živjela još gotovo dvije godine.

Bila je sama i vrlo siromašna.

Živjela je u maloj staroj kući, kao i mnoge druge stare gospođe iz nekadašnjih bogatih i plemićkih senjskih obitelji. Nekada su njihove obitelji bile ugledne i bogate, ali su s vremenom izgubile svoje bogatstvo i položaj. U njihove velike kuće uselili su se novi stanovnici, a stare plemićke obitelji gotovo su nestale.

Valpurga je i dalje bila ponosna na svoju obitelj.

Iako je živjela u siromaštvu, nije željela pokazivati svoju bijedu pred drugim ljudima.

Kao i druge stare gospođe, izlazila je samo rano ujutro kako bi otišla na misu.

Još je dva puta pisala Jurju.

Nadala se da će joj odgovoriti ili pomoći.

Juraj joj nije odgovorio ni na jedno pismo.

Valpurga je shvatila da je potpuno izgubila sina. Osjećala je da se on odavno udaljio od svoje obitelji i da više ne pripada njihovom životu.

Pred Uskrs je u Senju postojao običaj da siromašni ljudi na Veliki petak, prije izlaska sunca, mole za milostinju.

Kako ih nitko ne bi prepoznao, omotali bi se bijelim plahtama i legli uz put kojim je prolazila procesija.

Ljudi koji su prolazili ostavljali su im novac ili drugu pomoć. Nakon toga bi se siromašni tiho vratili svojim kućama.

Na taj je način pošla prositi i Valpurga.

Kad je procesija završila i svi su otišli, ona je ostala ležati na istome mjestu.

Ljudi su kasnije prišli do nje i otkrili da je umrla.

Umrla je od bolesti srca.

Nakon Valpurgine smrti završila je priča obitelji Stipančić.

Malu kuću u kojoj je živjela kupio je mladi postolar Gašpar.

On je nastavio ondje živjeti i raditi svoj posao.

Dok je radio, više nije pjevao talijanske pjesme, nego hrvatsku domoljubnu pjesmu „Još Hrvatska ni propala“.

Time je započelo novo vrijeme u kojem su stare plemićke obitelji nestale, a njihovo mjesto zauzeli novi ljudi.

TUMAČ RIJEČI

udovica – žena kojoj je umro muž

naslonjač – velika stolica s naslonom za leđa i ruke

borovica – biljka koja ima jak miris

ocat – kisela tekućina koja se koristi u kuhinji

provjetravati – pustiti svježi zrak u prostoriju

zarobljena – ne može slobodno otići

raspelo – križ s Isusom

poslužavka – žena koja radi u kući i pomaže obitelji

bura – vrlo jak i hladan vjetar

brodolom – nesreća kada brod potone ili se razbije

maćeha – žena koja nije djetetova prava majka

poštar – osoba koja donosi pisma

zatvorenica – osoba koja ne može slobodno izaći

osiromašiti – izgubiti novac i bogatstvo

potajno – tajno, da drugi ne znaju

oprostiti – prestati se ljutiti na nekoga

pleti – izrađivati od vune ili konca

predak – član obitelji koji je živio prije mnogo godina

plemić – osoba iz bogate i ugledne obitelji

patricij – ugledan građanin iz stare bogate obitelji

blagostanje – život bez briga i siromaštva

pobožan – osoba koja vjeruje u Boga i moli se

glasina – priča za koju nije sigurno je li istinita

svete moći – dijelovi tijela ili predmeti povezani sa svecima

pripovjedač – osoba koja priča priču u knjizi

brodovlasnik – osoba koja ima brodove

časnik – vojnik koji ima viši čin

neiskusna – osoba koja još nema puno znanja ili iskustva

krštenje – crkveni obred kojim osoba postaje kršćanin

raskošno – vrlo bogato i lijepo uređeno

onesvijestiti se – izgubiti svijest

dvoboj – borba između dvije osobe

svežanj – više papira ili stvari povezanih zajedno

ugled – poštovanje koje osoba ima među ljudima

čast – dobar glas i poštenje

kazna – posljedica zbog kršenja pravila

milostinja – pomoć siromašnim ljudima

zemljopis – školski predmet o državama i svijetu

pater – katolički svećenik ili redovnik

objed – ručak ili glavni obrok

križić – mali križ koji se nosi oko vrata

sveučilište – mjesto gdje studenti studiraju

predavanje – nastava na fakultetu

domaćica – žena koja vodi brigu o kući

zavod – škola ili ustanova

karijera – posao kojim se osoba bavi tijekom života

časnik Friedman – vojni časnik

kanonik – svećenik koji ima važnu službu u Crkvi

zastupnik – osoba koja predstavlja građane

sabor – hrvatski parlament

samostalnost – pravo da netko sam odlučuje

program – plan rada

govor – obraćanje ljudima

potkupljen – dobio novac ili korist da promijeni mišljenje

pogodnost – korist ili prednost

izdajnik – osoba koja iznevjeri svoju zemlju ili prijatelje

Francuska revolucija – veliko povijesno događanje u Francuskoj

konobar – osoba koja poslužuje hranu i piće

lihvar – osoba koja posuđuje novac uz vrlo velike kamate

kamata – dodatni novac koji se plaća kada se posudi novac

jamstvo – obećanje ili imovina koja osigurava vraćanje duga

bojnik (major) – visoki vojni čin

magistrat – gradska uprava

povjerenstvo – skupina ljudi koja obavlja neki zadatak

obnova – ponovno popravljivanje nečega

pokajati se – priznati da je nešto bilo pogrešno i žaliti zbog toga

ilirski pokret – pokret koji je promicao hrvatski jezik i kulturu

kundak – stražnji dio puške

sablja – duga zakrivljena vojnička oštrica

upala pluća – teška bolest pluća

dug – novac koji treba vratiti

uštedevina – novac koji je osoba sačuvala

zavesti – navesti nekoga da se zaljubi, a ne biti iskren

iscrpljena – jako umorna i bez snage

bogoslov – osoba koja se školuje za svećenika

čežnja – jaka želja da budeš s nekim ili da se nešto dogodi

rukopis – način na koji netko piše rukom

poštanski žig – oznaka na pismu koja pokazuje odakle je poslano

omotnica – papirnata vrećica za pismo

sjemenište – škola za buduće svećenike

aristokracija – najbogatiji i najugledniji sloj društva

procesija – skup ljudi koji zajedno idu u vjerskoj povorci

Kalvarija – mjesto koje prikazuje Isusov križni put

milostinja – novac ili hrana koju ljudi daju siromašnima

ukočena – tijelo koje se više ne može pomicati

postolar – osoba koja izrađuje ili popravlja cipele

domoljubna pjesma – pjesma koja govori o ljubavi prema domovini